

**SAMEN  
RECHT  
DOEN**



**Christen  
Unie**

# Samen recht doen

De ChristenUnie Nunspeet wil met u en voor u het verschil maken. Dit verkiezingsprogramma gaat niet in de eerste plaats over politieke onderwerpen. Het gaat over jou, over u, over ouders, over kinderen, over alleen gaanden, over burens en de wijk. Dit Verkiezingsprogramma gaat over hoe we als mensen met elkaar om willen gaan, waar we met elkaar naar toe willen, waar we naar streven. Het gaat over mensen en relaties. De Bijbel is hierbij voor ons het kompas. We zien de bijbel als een boek waarin relaties centraal staan. De relatie tussen een liefdevolle God en mensen. Daarom kan christelijke politiek alleen relatiepolitiek zijn. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor alle inwoners van Nunspeet. Dat is de manier waarop wij naar politiek kijken. Luisteren, inleven en verbinden. Daaruit volgt een vertaling naar politiek, naar beleids- en besluitvorming. We willen met u en voor u verschil maken. Daarin willen we het voorbeeld van Jezus volgen. Hij was er voor de mensen om hem heen, Hij ging de verbinding aan met kansarme mensen, Hij maakte geen onderscheid. Hij gaf compassie handen en voeten. In Zijn spoor willen wij er in Nunspeet zijn voor de mensen om ons heen.

## Proces naar dit verkiezingsprogramma

De 'Nunspeters' hebben in een enquête (juni 2021) een 'top 9' aangegeven. Deze onderwerpen zijn met deskundigen besproken (najaar 2021) en in dit programma verwerkt.

In volgorde van (aangegeven) belangrijkheid:

1. Transparante en integere overheid
2. Kwaliteit van wonen
3. Passende ondersteuning
4. Aandacht voor opgroei en opvoeden
5. Duurzaamheid dichtbij huis
6. Iedereen meedoen naar vermogen
7. Gedegen financieel beleid
8. Bloeiende economie
9. Aandacht voor kunst en cultuur

## Belofte

We beloven dat we trouw blijven aan onze uitgangspunten en kernwaarden. Dat we een luisterend oor bieden aan u als inwoner en uw input meenemen in ons werk.

Dat we met respect voor de mening van anderen proberen om tot goede samenwerking en duurzaam beleid te komen. Bovenal doen we ons werk in afhankelijkheid van onze Hemelse Vader.

De ChristenUnie wil aan de roepstem van Christus gehoor geven en op Zijn boodschap aanspreekbaar zijn, zoals verwoord in haar grondslag: 'Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven en in Zijn dienst staat om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd. De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord. Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea.

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei. (Jeremia 29:7)

De politici van de ChristenUnie maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving. We willen ons blijvend inzetten voor de bloei van Nunspeet.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

# Inhoudsopgave

<b>Verkiezingsprogramma</b> .....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
<b>ChristenUnie Nunspeet</b> .....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
<b>2022-2026</b> .....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
<b>Samen recht doen</b> .....	<b>2</b>
<b>Inhoudsopgave</b> .....	<b>4</b>
<b>Voor alle kernen en wijken</b> .....	<b>6</b>
<b>1 Transparante, Integere en Betrouwbare overheid</b> .....	<b>8</b>
1.1 Openheid en vertrouwen .....	8
1.2 Luisteren, informeren en samenwerken .....	9
<b>2 Kwaliteit van Wonen en ruimte</b> .....	<b>10</b>
2.1 Wonen .....	10
2.2 Ruimte .....	12
<b>3 Passende Ondersteuning</b> .....	<b>14</b>
3.1 Volksgezondheid .....	14
3.2 Ondersteuning voor inwoners in kwetsbare situaties .....	14
3.3 Mantelzorgers .....	15
3.4 Vrijwilligers .....	15
3.5 Iedereen telt mee en doet mee .....	15
3.6 Langer zelfstandig .....	16
3.7 Ouderen .....	16
3.8 Opvangvoorzieningen .....	16
3.9 Zorg voor vluchtelingen .....	16
<b>4 Opgroeien en opvoeden: gezin, jeugd en onderwijs</b> .....	<b>18</b>
4.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren .....	18
4.2 Onderwijs .....	19
<b>5 Duurzaamheid Energie, klimaat en milieu</b> .....	<b>21</b>
5.1 Klimaatbeleid .....	21
5.2 Energie coöperaties en lokale initiatieven .....	21
5.3 Energiecoaches .....	22
5.4 Natuur .....	23
5.5 Biodiversiteit .....	23
5.6 Toekomstbestendig waterbeheer .....	23
5.7 Inzameling herbruikbare grondstoffen .....	24
5.8 Duurzame woningen en gebouwen .....	24
5.9 Gemeente geeft goede voorbeeld .....	24

<b>6 Meedoen naar vermogen.....</b>	<b>25</b>
6.1 Aan het werk.....	25
6.2 Armoede en preventie.....	26
<b>7 Gedegen financieel beleid.....</b>	<b>28</b>
7.1 Financiën.....	28
<b>8 Bloeiende Economie.....</b>	<b>30</b>
8.1 Duurzame werkgelegenheid.....	30
8.2 Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen.....	30
8.3 Werken en rusten.....	31
8.4 Recreatie en toerisme.....	31
8.5 Bloeiende winkelgebieden.....	31
8.6 Waardering van voedsel.....	31
8.7 Gezonde agrarische sector.....	32
<b>9 Kunst, cultuur en sport.....</b>	<b>33</b>
9.1 Kunst en cultuur.....	33
9.2 Sport.....	33
<b>10 Veiligheid.....</b>	<b>35</b>
10.1 een veilige samenleving.....	35
10.2 Jongerenplekken.....	35
10.3 Brandweer.....	36
10.4 Drugs en drank.....	36
10.5 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld.....	36
<b>11 Mobiliteit.....</b>	<b>38</b>
<b>Waar staat de ChristenUnie voor?.....</b>	<b>38</b>
11.1 Fietsen.....	38
11.2 Voetgangers.....	38
11.3 Openbaar vervoer.....	39
11.4 Verkeersveiligheid.....	39
11.5 Parkeren.....	40

# Voor alle kernen en wijken

## Waar staat de ChristenUnie voor?

De gemeente Nunspeet bestaat uit vier prachtige kernen. Elspeet, Hulshorst, Nunspeet en Vierhouten hebben een heel eigen karakter en identiteit. Met name in de drie kleinere kernen is er een hechte gemeenschap. Mensen kennen elkaar en staan voor elkaar klaar. Dat is iets om zuinig op te zijn. De gemeente moet de inwoners betrekken bij zaken die hun directe leefomgeving raken. In de kleinere kernen verdient dat extra aandacht. Daar staat de leefbaarheid onder druk. Belangrijke voorzieningen kunnen zomaar verdwijnen. Inwoners zijn steeds meer aangewezen op de kern Nunspeet. Dat maakt het wonen in de kleinere kernen minder aantrekkelijk voor jongeren en ouderen. In de visie van de ChristenUnie vraagt de vitaliteit van de kernen onze voortdurende aandacht.

Samen met de inwoners willen wij ons sterk maken om onderstaande ambities te realiseren:

- + Een goed contact met de dorpsverenigingen is van belang voor een goed kernenbeleid. De kernen moeten vitaal blijven.
- + In de kleinere kernen Elspeet, Hulshorst en Vierhouten worden voorzieningen zoveel mogelijk behouden.
- + De kernen zijn goed bereikbaar met openbaar vervoer.
- + Voor de sociale samenhang in de kleinere kernen zijn de sportverenigingen van grote betekenis. Het is belangrijk om aandacht te geven aan de sportaccommodaties in Elspeet, Hulshorst en Vierhouten. Wij vinden het belangrijk dat de sportaccommodaties in elke kern geschikt zijn voor de breedtesport en zo duurzaam mogelijk ontwikkeld worden.
- + De wijkagent is zichtbaar aanwezig in de wijken en kernen.

## Elspeet

De kerken en scholen spelen een belangrijke rol voor de sociale samenhang in Elspeet. Dat geldt ook voor zorgcentrum Oranjehof. Naast de kerken en scholen en het zorgcentrum met hun herkenbare identiteit, wil het Kulturhus met nadruk een ontmoetingsplek zijn voor alle Elspeters. Daarin is ruimte voor de bibliotheek en de peuterspeelzaal en een aantal verenigingen. De ChristenUnie vindt het Kulturhus een belangrijke voorziening met een verbindende functie. De vitaliteit van Elspeet is voor een belangrijk deel te danken aan lokale bedrijven en winkels. De gemeente moet randvoorwaarden scheppen voor een goed ondernemersklimaat. Er is nog ruimte voor woningbouw. Die mogelijkheden moeten benut worden om vooral te voldoen aan de vraag naar starterswoningen. Samen met de Elspeetse burgers en bedrijven en de dorpsvereniging willen wij onderstaande ambities realiseren:

- + Het Kulturhus is een belangrijke voorziening met een verbindende functie. Die moet behouden blijven. De gemeente speelt een actieve rol om partijen die deze functie versterken samen te brengen in het Kulturhus.
- + Delen van de heide vergrassen. De begrazing door de schaapskudde kan dat tegengaan. De schapen zorgen voor een vitale heide en hoge natuurwaarden. Daar komt bij dat een paarse heide toeristen aanspreekt. De gemeente investeert daarom in de uitbreiding en vitaliteit van de schaapskudde.
- + Dankzij bos en heide is Elspeet een toeristische trekpleister. Het Historisch Museum Elspeet verrijkt het aanbod. De gemeente onderkent het economisch belang van het toerisme en levert een bijdrage aan de instandhouding van het museum.
- + Het op korte termijn realiseren van de bedrijvenstrip in Elspeet is belangrijk voor een goed ondernemersklimaat.

- + Om de ontgroening in Elspeet tegen te gaan moeten er voldoende starterswoningen beschikbaar zijn voor jongeren en jonge gezinnen.

### **Vierhouten**

Het dorp Vierhouten is de kleinste kern in de gemeente Nunspeet. Een parel tussen bos en heide. Vierhouten is erg in trek bij toeristen. Dat blijkt uit de hotels, pensions, restaurants en vakantieparken. De populariteit bij toeristen is winst, maar voor de inwoners is Vierhouten gewoon het dorp waar zij wonen. Er is nog maar een beperkt aantal voorzieningen aanwezig. Daar zijn zij terecht zuinig op. Het dorpshuis speelt een belangrijke rol voor de sociale samenhang. Met de dorpsgemeenschap, de inwoners en ondernemers in Vierhouten maken we ons sterk voor de volgende ambities:

- + Vierhouten is ook een woondorp. In het belang van inwoners en ondernemers komt er duidelijkheid over de geluidsnormen voor de horeca en recreatiebedrijven en over de handhaving en sancties. Daarover bestaat veel onduidelijkheid.
- + De gemeente spant zich in om starterswoningen te bouwen voor jongeren uit Vierhouten en betaalt een realistische grondprijs. Voor de leefbaarheid is het van belang dat jonge gezinnen zich vestigen in Vierhouten.
- + De Gortelseweg is onveilig. Een probleem door veel verschillende verkeersdeelnemers (snelverkeer, fietsers, e-steppers etc.), verhoogde intensiteit van het verkeer (in ieder geval voor het gevoel van een aantal mensen), ervaren van overlast (hard rijden, geluid). De gemeente dient een coördinerende en richtinggevende rol te spelen om tot een goede oplossing te komen. Verbod vrachtverkeer handhaven.
- + Behoud van het dorpshuis is van groot belang. De exploitatie staat onder druk door de hoge huurprijs. De ChristenUnie is van mening dat daar nog eens kritisch naar moet worden gekeken.
- + Vierhouten telt 500 Inwoners, maar 's zomers zijn zo'n 10.000 mensen afhankelijk van de infrastructuur en de hulpdiensten. De ChristenUnie wil dat hier aandacht voor is als het gaat om brandveiligheid en aanrijtijden van ambulances.

### **Hulshorst**

Hulshorst is een gemeenschap met veel sociale verbindingen. Een school, de kerk, sportverenigingen, het Dorpshuis en de dorpsvereniging spelen een belangrijke rol in de sociale samenhang. De functie van het dorpshuis verdient blijvende aandacht. Het is voor de leefbaarheid in het dorp belangrijk dat er voldoende starterswoningen beschikbaar zijn voor jonge gezinnen. Daarnaast is het ook belangrijk dat senioren zo lang mogelijk in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Samen met de dorpsvereniging en de inwoners van Hulshorst willen wij onderstaande ambities realiseren:

- + Het dorpshuis is het wijkontmoetingscentrum bij uitstek. Het blijft de centrale plek in het dorp met een periodiek aanbod op het gebied van publieke dienstverlening en zorg en welzijn. Elke maand houden gemeentelijke diensten en de wijkagent spreekuur in het dorpshuis.
- + Om tegen te gaan dat jongeren vertrekken moeten er voldoende starterswoningen beschikbaar zijn voor jongeren en jonge gezinnen uit Hulshorst. Dat is de gemeente een investering waard.
- + De gemeente neemt het initiatief om te komen tot de bouw van een kleinschalig complex met seniorenwoningen met de mogelijkheid van zorg.
- + Het onderhoud van speelterreinen en het kunstgrasveld krijgt meer aandacht van de gemeente.
- + Het Hulshosterzand blijft (deels) toegankelijk voor publiek.



# 1 Transparante, Integere en Betrouwbare overheid

## Waar staat de ChristenUnie voor?

Onze gemeente Nunspeet vormt pas een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtstaat is gebouwd. We kunnen alleen vredig samenleven als we – ondanks alle verschillen – onze basiswaarden op handen én in onze harten dragen.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die onder andere zijn vastgelegd in ons verkiezingsprogramma. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief bekend staan in de gemeente Nunspeet. De ChristenUnie wil zich daarin laten leiden door wat de Heer van mensen vraagt: Niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God. (Micha 6:8)

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur, sterk moreel, integer en dienend leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

## 1.1 Openheid en vertrouwen

De ChristenUnie wil open, transparant en betrouwbaar zijn naar inwoners in Nunspeet. De ChristenUnie wil bijdragen aan het bouwen aan openheid en vertrouwen door:

- + Eerlijk te zijn en geen beloftes te doen die niet na te komen zijn.
- + In te zetten op onafhankelijke klachtafhandeling en onafhankelijke toetsing van klanttevredenheid in Nunspeet. Klachten moeten daadwerkelijk leiden tot verbetering van de uitvoeringspraktijk. De gemeente ziet klachten als een kans om de dienstverlening te verbeteren.
- + Ervoor te zorgen dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden. Als er bepaalde onderdelen in stukken niet openbaar kunnen zijn, worden deze in een aparte paragraaf geplaatst, zodat overige informatie wel openbaar is, wanneer dit nodig is wordt altijd onderbouwd waarom dit legitiem en noodzakelijk is.
- + Te werken aan een open bestuurscultuur, waarin er gerichtheid is op samenwerking en openheid is om tot gezamenlijke inzichten te komen. Transparantie, gezamenlijkheid en verbondenheid staan centraal.
- + Te streven naar een coalitieakkoord met duidelijke afspraken maar met ook voldoende ruimte voor alle partijen om invloed op het beleid uit te oefenen.
- + Aandacht te hebben voor balans tussen alle rollen van de raad, de rol van volksvertegenwoordigers, de kader stellende en de controlerende rol. Er komt meer ruimte voor de primaire rol van de raad namelijk de volksvertegenwoordigende rol.



- ⊕ Het onderwerp integriteit continu aandacht te geven door twee keer per jaar met de raad en het college een bijeenkomst te beleggen over integriteit, zodat dilemma's regelmatig besproken worden.
- ⊕ Een open debatacultuur te stimuleren
- ⊕ Ervoor te zorgen dat alle raadsfracties, in de geest van het dualisme, een gelijke informatiepositie krijgen en ambtelijke bijstand.
- ⊕ Te pleiten voor een gemeentelijke ombudsman voor inwoners die het niet eens zijn met de uitkomst van de klachtafhandeling door de gemeente Nunspeet.

## 1.2 Luisteren, informeren en samenwerken

De ChristenUnie Nunspeet wil luisteren naar inwoners en hen graag proactief betrekken, hen goed informeren en samenwerken. Dit willen we doen door in te zetten op goede relaties met inwoners en hen actief te betrekken bij vraagstukken. De drempel voor inwoners om zich met de politiek in te laten wordt verlaagd. De ChristenUnie Nunspeet is voor:

- ⊕ Het burgerinitiatief waarbij burgers het recht hebben een onderwerp of een voorstel op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen. De raad is verplicht dit onderwerp op de agenda te zetten, bij steun van minimaal 50 inwoners. Het moet daarnaast gaan om een onderwerp waar de afgelopen 2 jaar geen besluit over is genomen binnen de gemeente.
- ⊕ Beeldvormende avonden voor de raad. Door met inwoners en organisaties te spreken kunnen raadsleden belangrijke informatie ophalen. Op die manier kunnen inwoners en organisaties direct betrokken zijn bij actuele vraagstukken.

### Betrekken van jongeren

De beslissingen die we nu nemen hebben invloed op de toekomst van onze jongeren. Daarom is het belangrijk dat hun stem gehoord wordt.

- ⊕ In Nunspeet wil de ChristenUnie zich ervoor inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst.
- ⊕ Jongeren in Nunspeet worden specifiek bij de 4-5 mei festiviteiten betrokken en ervoor uitgenodigd.
- ⊕ Nunspeet zorgt er voor dat alle leerlingen uit de groepen 6-8 van de basisscholen uit de gemeente zicht krijgen op wat de gemeenteraad doet, bijvoorbeeld door het organiseren van gastlessen over/vanuit de gemeentepolitiek.
- ⊕ Nunspeet krijgt een jeugdcollege (jeugdburgemeester en jeugdwethouder).
- ⊕ Nunspeet zorgt voor voldoende participatie van jongeren op een eigentijdse wijze.

## 2 Kwaliteit van Wonen en ruimte

### Waar staat de ChristenUnie voor?

Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken, te reizen en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, de keuzes van de ChristenUnie zijn ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of wijk.

De ChristenUnie knokt voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

### 2.1 Wonen

Die beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas ook in Nunspeet niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot en de huizenprijzen rijzen de pan uit waardoor het voor velen niet meer mogelijk is om een koophuis te kunnen betalen.

#### Algemeen

Het woonbeleid van de gemeente Nunspeet moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. De wooncrisis die wij beleven gaan we niet in een paar jaar oplossen. Als ChristenUnie willen we dus inzetten op een meerjarig perspectief. We denken dan aan een periode van 10 -20 jaar.

- + De ChristenUnie wil de transformatie van kantoorgebouwen en leegstaande winkels naar woningen bevorderen. De gemeente heeft vooral een rol in wijziging van bestemmingsplannen, aanjagen en mogelijk maken van ontwikkelingen en het bij elkaar brengen van ideeën en partijen.
- + De gemeente Nunspeet ziet erop toe dat de huisvesting van arbeidsmigranten voldoet aan het bouwbesluit. Een aanjaagteam voor ondersteuning van arbeidsmigranten kan hierin een suggestie zijn.

#### Voorrang aan eigen inwoners

- + Onderzoeken of het mogelijk is om zowel voor koop- als huurwoningen voorrangspaties voor eigen inwoners vast te leggen.
- + Nieuwbouwwoningen worden gedurende een periode van 3 weken eerst aangeboden aan eigen inwoners. De gemeente geeft voorrang aan projectontwikkelaars die hiermee akkoord gaan.

#### Doorstromen

Als ChristenUnie Nunspeet vinden we dat we er alles aan moeten doen om doorstroming te bevorderen. Zo komen woningen vrij voor nieuwe doelgroepen.

- + De ChristenUnie is er een voorstander van dat er doorstroommakelaars komen (ook de SHOW kan hierin mogelijk voorzien).

- + De ChristenUnie wil de labeling van huurwoningen kritisch te bekijken. Het komt nog te vaak voor dat huurwoningen nu gelabeld zijn voor senioren terwijl betreffende woningen niet toegankelijk zijn voor bijvoorbeeld rolstoelen. Door herlabeling komt de goede woning bij de goede persoon.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente Nunspeet de mogelijkheid onderzoekt om bij doorstroming de inschrijftijd te behouden.
- + De ChristenUnie wil door middel van een doorstroompremie en een doorstroommakelaar inwoners helpen met de doorstroming naar een beter passende woning.

## Ouderen

De ChristenUnie wil dat de gemeente Nunspeet de komende periode fors gaat investeren in (aangepaste) woningen en gemeenschappelijke woonvormen voor onze ouderen.

- + De ChristenUnie is voor het realiseren van woon-zorgcomplexen, waarin wonen, zorg en welzijn worden gecombineerd (zoals de Veluwe Heuvels) met gemeenschappelijke ruimten en gelegenheid tot nabije zorg, waardoor het voor ouderen aantrekkelijk wordt om hun huidige woning te verlaten, die vervolgens door jongeren/ starters kan worden bewoond.
- + In Nunspeet mogen er geen belemmeringen zijn voor collectieve woonvormen voor senioren bijvoorbeeld, 'knarrenhofjes'.
- + Een deel van de nieuw te bouwen woningen in Nunspeet reserveren we voor passende woonvormen voor ouderen.
- + Nunspeet bouwt zoveel mogelijk levensloopbestendige woningen en wijken, waardoor men langer in het eigen huis kan blijven wonen. Dit kan niet zonder een goede infrastructuur (sociaal-culturele activiteiten en zorgondersteuning). Eventuele belemmeringen in de regelgeving neemt de gemeente (indien dat mogelijk is) weg. Woningcorporaties grijpen renovaties aan om woningen levensloopbestendig te maken.
- + Woningen in het centrum zoveel mogelijk beschikbaar maken voor ouderen.

## Betaalbare woningen, ook voor jongeren

Wonen is voor woningeigenaren die al decennia een huis bezitten meestal goed betaalbaar, voor jongeren en huurders in de vrije sector is betaalbaar wonen in onze gemeente een heel ander verhaal. Daar maken we ons grote zorgen over.

We stellen de volgende maatregelen voor:

- + Betaalbaar starten: Starters moeten in Nunspeet hun wooncarrière kunnen beginnen. We willen de schaarste eerlijk verdelen en een deel van de te bouwen en vrijkomende sociale huurwoningen reserveren voor starters, die op hun beurt doorstromen zodra hun inkomensniveau dat toelaat.
- + Nunspeet zet zich in om starters ruimte te geven op de woningmarkt. Naast de startersleningen wordt er gezocht naar nieuwe instrumenten zoals bijvoorbeeld koopgarant (kopen met korting meestal via de woningstichting).
- + Starters krijgen voordelen, maar bij doorstromen blijft de woning beschikbaar voor de doelgroep.
- + In Nunspeet onderzoeken we de mogelijkheden voor 'duo-wonen': Jongeren en senioren delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n).
- + De ChristenUnie wil de mogelijkheid onderzoeken om door woningdeling meerdere jongeren te huisvesten in een woning.

- + Voor betaalbaarheid wil de CU ook kleine woonvormen, zoals rug-aan-rug woningen of gestapelde woningen bouwen. Onder gestapeld verstaan we dan geen flats, maar rijtjeswoningen waar iemand boven woont en iemand beneden.
- + We willen de mogelijkheid onderzoeken om speciaal voor jongeren, starters en eenpersoonshuishoudens gebruik te maken van innovatieve concepten.

### **Woningcorporaties**

De ChristenUnie wil dat de gemeente Nunspeet woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen.

Woningcorporaties dienden zorg te dragen voor voldoende sociale huurwoningen. Zij hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen voor, maar vooral met de bewoners in Nunspeet.

We stellen de volgende maatregelen voor:

- + De gemeente zorgt er samen met de wooncorporaties voor dat er voldoende sociale huurwoningen beschikbaar zijn voor speciale doelgroepen (beschermde wonen, statushouders, tienermoeders, arbeidsmigranten.)
- + De gemeente Nunspeet stelt met de woningcorporaties doelen op, gericht op het verbeteren van de energiehuishouding van woningen.
- + De gemeente Nunspeet kijkt samen met de woningbouwvereniging en de SHOW naar oplossingen waardoor de nadelige positie van jongeren (die nu bestaat) opgelost wordt. Mogelijke voorbeelden van oplossingen zijn: het werken met startpunten, wachtpunten en zoekpunten

### **Duurzame woningen en andere gebouwen**

Verduurzaming van de woningvoorraad is een immense opgave en vooral ook een zaak van lange adem. Bij de energietransitie is isolatie van woningen van groot belang. Deze transitie raakt alle terreinen van onze economie en samenleving.

- + De duurzaamheidslening is in Nunspeet beschikbaar.
- + Wijkgerichte aanpak bestaande bouw. In de bestaande bouw wordt jaarlijks een ambitieus maar realistisch aantal woningen voorzien van een duurzame warmteoplossing. Dit gebeurt in een wijkgerichte aanpak.
- + Klimaatbestendige nieuwbouw: Bij nieuwbouw gaat het niet alleen om energiebesparing en gasvrij bouwen, maar ook om klimaatbestendigheid, zowel voor wat betreft de omgang met water - waaronder het afkoppelen van hemelwater en afvalwater - als het voorkomen van hittestress.
- + Voorkom energiearmoede. Wijken met slecht geïsoleerde huizen en bewoners met lage inkomens moeten niet achteraan, maar vooraan staan bij de energietransitie. Waar aardgas geleidelijk wordt vervangen door duurzame warmte, wordt ook geïnvesteerd in isolatie, zodat de energierekening echt omlaaggaat. Daardoor blijven de woonlasten bij verduurzaming gelijk (woonlastenneutraal) en worden woningen ook nog eens comfortabeler.

## **2.2 Ruimte**

Voor inwoners, bedrijven en bezoekers van Nunspeet is het van belang dat straten, perken, stoepen, bermen en bedrijventerreinen veilig en verzorgd zijn. Wij willen een aantrekkelijke gemeente zijn: het moet prettig zijn om in de gemeente Nunspeet te wonen, te werken en te verblijven. Wij streven ernaar dat Nunspeet op alle gebieden een schoon dorp is. Nunspeet moet voor iedereen toegankelijk zijn, ook als je doof, blind, slecht ter been of rolstoelgebruiker bent. Mobiliteit van inwoners en bereikbaarheid van voorzieningen vinden wij belangrijk. Mobiliteit en bereikbaarheid moeten zo

duurzaam mogelijk worden gerealiseerd. Daarom willen wij goede voorzieningen voor openbaar vervoer en fietsers en de bereikbaarheid verbeteren. Met name als dat samengaat met stimulering van voertuigen zonder schadelijke uitstoot.

Nunspeet heeft zich net als alle andere gemeenten, voor te bereiden op verdere klimaatverandering. De verwachting is dat er meer hoosbuien en meer hittegolven komen. Juist bij de inrichting van de openbare ruimte kunnen nu keuzes gemaakt worden.

Daarnaast is het gevoel van veiligheid en de vrijheid om anderen te ontmoeten en contacten te leggen is een goede, sociaal veilige, openbare ruimte belangrijk.

Als het gaat om de openbare ruimte vinden wij het volgende van belang:

- + Beheer en onderhoud openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. De ChristenUnie wil dat de dorpscentra en de begraafplaatsen (incl. kernen) kwaliteitsniveau A geldt en voor wijken en bedrijventerreinen minimaal het kwaliteitsniveau B wordt gehaald.
- + In Nunspeet is er voldoende ruimte voor kinderen om te spelen, in speeltuinen, maar ook in de vrije ruimte om hutten te kunnen bouwen en in bomen te klimmen.
- + De openbare ruimte daagt uit tot spelen en bewegen, ook voor volwassenen.
- + De openbare ruimte geeft ruimte aan water en groen om klimaatverandering te kunnen opvangen. Stortbuien kunnen zo beter opgevangen worden, bij hete zomers gaan we zo hittestress tegen.
- + Ontwerp de openbare ruimte op en top toegankelijk.
- + Gemeentebestuurders en raadsleden in Nunspeet maken jaarlijks een toegankelijkheidswandeling met ervaringsdeskundigen. Dus een geblinddoekte wandeling onder begeleiding van iemand die blind is, of een rondje in een rolstoel. Zo worden de gemeentebestuurders zich bewust van het belang van toegankelijkheid en direct ambassadeurs voor toegankelijkheid
- + Bij openbare ondergrondse afvalcontainers plaatst de gemeente zoveel mogelijk groen, gras en bloemen om op een positieve manier zwerfval tegen te gaan.
- + Een onderhoudsplan en vitaliseringsplan voor de mooie lanen in de gemeente Nunspeet
- + Groen inzetten tegen hittestress.
- + Goede voorzieningen tegen wateroverlast, bijvoorbeeld door grijswatersystemen en wadi's.

### **Omgevingswet**

Naar verwachting is er per 1 juli 2022 een nieuwe wet: de Omgevingswet. Doel van deze wet is het eenvoudiger maken van regels en meer ruimte bieden voor participatie. De nieuwe wet gaat bestaande wetten vervangen en zorgen voor een integrale en gebiedsgerichte benadering. De overgang naar de Omgevingswet is een enorme operatie die niet alleen het ruimtelijke domein aangaat maar ook het sociale- en gezondheidsdomein.

- + De ChristenUnie is voor een goed participatiebeleid waarin beschreven staat hoe de participatie van burgers vormgegeven dient te worden. Belangrijk dat hierin naar voren komt hoe de gemeente daarin een goed voorbeeld geeft.
- + We pleiten voor een goede omgevingsvisie op gemeentelijk niveau; bij voorkeur gemaakt in dialoog met de bewoners van de verschillende kernen;
- + Het aanvraagproces moet eenvoudig en transparant zijn ingericht.

## 3 Passende Ondersteuning

### Waar staat de ChristenUnie voor?

Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uitmaakt van één of meerdere netwerken van mensen. Denk aan gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt en online netwerken. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Maar er ontstonden in die periode juist ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er is kracht in de samenleving. De ChristenUnie blijft daarom inzetten op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. De gemeente zorgt voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Nunspeet extra gaan investeren in preventie en vroegsignalering. Want voorkomen is beter dan genezen.

### 3.1 Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en op de psychische gezondheid. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Gezondheid is het uitgangspunt. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien.

- + De gemeente Nunspeet blijft werk maken van gezonde voeding, het tegengaan van overmatig alcohol gebruik, niet roken en voldoende beweging.

### 3.2 Ondersteuning voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht.

- + Integrale afwegingen worden gemaakt in één beschikking voor zowel WMO, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid enz.
- + Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (PGB) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.
- + Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding.
- + De ChristenUnie wil meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen.

### Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag neemt toe. Er zijn minder GGZ-bedden, problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van omgeving en adequate ondersteuning. Tegelijkertijd zal de samenleving meer oor en oog dienen te krijgen voor burens die 'anders' zijn.

- ⊕ Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken kunnen worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ.
- ⊕ De gemeente zet, in het kader van het hervinden van de eigen kracht, in op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte.
- ⊕ De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen. De gemeente vervult hier een verbindende rol in.
- ⊕ We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.

### 3.3 Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die, soms zonder dat ze het zelf weten, mantelzorger zijn geworden.

### 3.4 Vrijwilligers

De gemeente Nunspeet kent vele vrijwilligers en de ChristenUnie is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente vrijwilligerswerk faciliteert en het vrijwilligers en organisaties/verenigingen niet moeilijker maakt door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het verlenen van mantelzorg naast een baan en het activeren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

### 3.5 Iedereen telt mee en doet mee

Met het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap is een inclusieve samenleving dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil meer. Mensen met een beperking kunnen op alle fronten mee kunnen doen.

- ⊕ De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en is ook digitaal bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- ⊕ De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Nunspeet en zich er zelfstandig kunnen redden.
- ⊕ De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.
- ⊕ De gemeente Nunspeet zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten en zorgt voor inclusieve speeltuinen.
- ⊕ Nunspeet stelt een toiletnorm op, zodat er voldoende beschikbare toiletten aanwezig zijn in drukke voetgangersgebieden en verblijfsgebieden. Om dit te bereiken stelt de gemeente ook de toiletten in gemeentelijke gebouwen open en overlegt met horeca en ondernemers.



### 3.6 Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag wonen langer thuis. Woningen dienen dus geschikt te zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Nunspeet daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft. Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte zijn toegankelijk en veilig en nodigen uit tot ontmoeting en activiteiten. Juist dichtbij huis. Daarom wil de ChristenUnie het sluiten en centreren van voorzieningen zoveel mogelijk voorkomen.

- + Woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning.
- + Er zijn voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond.
- + De openbare ruimte moet veilig en toegankelijk zijn en ruimte bieden voor ontmoeting.
- + De ChristenUnie wil ruimte willen geven aan woonzorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

### 3.7 Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ouderen verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

- + Sport en bewegen voor ouderen wordt een speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid.
- + Nunspeet maakt werk van de ambitie een dementievriendelijke gemeente te zijn.
- + De website van de gemeente is leesbaar voor iedereen.
- + Per wijk is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is.

### 3.8 Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

- + De ChristenUnie is voorstander van het concept Housing First voor dakloze mensen met meerdere problemen. Het toewijzen van een woning is de start van een traject richting zelfstandig wonen.
- + De gemeente zorgt voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

### 3.9 Zorg voor vluchtelingen

De gemeente Nunspeet heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten, zullen een veilig onderkomen nodig hebben.

Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren en dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. De gemeente Nunspeet biedt tenminste minimale opvang (bed, bad en brood), ook wanneer daar geen landelijke regeling voor is.

- ⊕ Activiteiten vanuit de samenleving, zoals maatjes-/buddyprojecten die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen worden omarmd. De gemeente Nunspeet steunt (financieel) maatjesprojecten, omdat deze bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- ⊕ In Nunspeet zorgen we voor tenminste bed, bad en brood (en begeleiding) voor uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn.

# 4 Opgroeien en opvoeden: gezin, jeugd en onderwijs

## Waar staat de ChristenUnie voor?

De jeugd heeft de toekomst. De gemeente Nunspeet zal daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, óók zij die extra ondersteuning nodig hebben. In Nunspeet is er onderwijs en ondersteuning die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond van het gezin.

## 4.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren

Stabiele, sterke en liefdevolle gezinnen vormen de veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente Nunspeet ouders ondersteunt door ouderschapscursussen via consultatiebureaus aan te bieden. De eerste 1000 dagen van een kind zijn essentieel in diens kansen op een stabiele ontwikkeling. In de gemeente Nunspeet willen we doorgaan met de Jeugdgezondheidszorg/GGD extra inzetten in deze periode.

De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. De ChristenUnie pleit voor meer aandacht in de prenatale voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap.

- + Met professionals uit het veld ontwikkelt de gemeente preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders in de gemeente Nunspeet, maar daarnaast ook op tijdige ondersteuning als een scheiding onvermijdelijk is;
- + Ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn en betaalbaar voor alle inwoners.
- + De ChristenUnie is voorstander van initiatieven waarin gezinnen laagdrempelig en vanuit vrijwilligers worden gesteund wanneer dat wenselijk is.

## Normaliseren en effectieve ondersteuning

Door in 2015 de jeugdzorg te decentraliseren heeft het Rijk het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. We zijn een eind op weg, maar om de transformatie echt te laten slagen zal er verder ingezet moeten worden op niet alleen voldoende middelen van het Rijk voor deze taak maar ook op een integrale blik op de achtergrond van de problemen van kinderen en jongeren die zich melden bij de jeugdhulp.

We zien een maatschappelijke ontwikkeling waarbij ouders steeds vaker een beroep doen op jeugdhulp. Gedrag wordt (te) snel als probleem bestempeld. Problemen en dus ook oplossingen daarvoor hebben vaak niet maken met het kind op zich, maar zijn een wisselwerking tussen kind, jongeren en omgeving (thuisituatie, ouders, school). In plaats van het laten afnemen van de specialistische jeugdhulp door de transformatie zien we nog steeds een toename van de specialistische jeugdhulp. De gerichtheid van de maatschappij op prestaties, de verdere digitalisering en het afnemen van sociale cohesie lijken een belangrijke rol te spelen in het onvoldoende slagen van normaliseren. Jeugdhulp lijkt regelmatig te worden ingezet om groei pijn te verzachten die het gewone leven met zich meebrengt of om prestaties te optimaliseren. Moeilijke fases tijdens het opgroeien en opvoeden zijn normaal en nuttig. Het gewone leven lijkt steeds minder geleefd te kunnen worden zonder professionele hulp. Het doorleven van moeilijkheden hoort bij de ontwikkeling naar een evenwichtige volwassene.

- + Binnen de gemeente Nunspeet streven we naar een maatschappij waarin variatie wordt geaccepteerd. Verschillen zijn goed en nodig voor een gezonde en inclusieve maatschappij.
- + Wanneer iemand zich niet staande kan houden en vastloopt en hij of zij er met haar netwerk niet meer uitkomt, dan moet passende ondersteuning altijd beschikbaar zijn.
- + Deze ondersteuning is goed toegankelijk en wordt gewaardeerd door inwoners.
- + Partijen die samenwerken rond gezinnen hebben vertrouwen in elkaar; zij hebben een gezamenlijk belang.
- + De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er heldere afspraken zijn over de regie op verschillende niveaus: casuïstiek, coördinerend en bestuurlijk.
- + Er is goede samenwerking tussen CJG en scholen in Nunspeet. Zij kijken gezamenlijk waardoor eventuele problemen met of rond een kind of jongere (zijn) ontstaan en ook welke steun vanuit passend onderwijs en/of jeugdhulp/sociaal domein helpend kan zijn.

De ChristenUnie wil in de gemeente Nunspeet de volgende 3 belangrijkste punten aanpakken, zodat de kosten in de jeugdzorg beheerst kunnen worden:

- + Afbouw residentiële jeugdzorg: Kinderen hebben fundamenteel recht om op te groeien in een gezin. Soms kan dat niet, dan zoeken we een pleeggezin, zo nodig bieden we maatwerk of kijken we of een gezinshuis een oplossing is.
- + Normaliseren staat centraal, alleen wanneer iemand vastloopt wordt er ondersteuning of zorg ingezet, de aandacht en tijd moet gaan naar de kinderen en jongeren die het echt nodig hebben.
- + Ondersteuning die wordt ingezet is op maat, niet langer dan noodzakelijk en is niet specialistischer of intensiever dan noodzakelijk.

Het spreekt voor zich dat het Rijk voldoende adequate middelen beschikbaar dient te stellen.

## 4.2 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. Dit goede onderwijs willen we als lokale ChristenUnie ondersteunen waar dat binnen onze mogelijkheden ligt.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders kunnen kiezen voor onderwijs dat aansluit bij hun opvoeding en levensovertuiging. Nederland kent een uniek stelsel waarin via grondwettelijke waarborgingen tegemoetgekomen wordt aan dit principe. Om die reden is voor de vrijheid van onderwijs voor de ChristenUnie van belang.

De gemeente en het onderwijs delen de maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In de gemeente Nunspeet is het onderwijs niet primair gericht op alleen cognitieve prestaties, maar is er een brede en open blik naar kinderen. Kinderen worden bekeken vanuit hun unieke eigenschappen en niet vanuit een strakke norm. De gemeente Nunspeet en het onderwijs zijn erop gericht de context rond kinderen zo te organiseren dat ze binnen hun mogelijkheden tot optimale ontwikkeling komen.

In de gemeente Nunspeet biedt het onderwijs gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij geven uitvoering aan het bieden van inclusief en passend onderwijs aan alle kinderen. Het is daarbij belangrijk dat onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd zijn en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en voorgeschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt.

Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval in samenwerking met de schoolbesturen en de jeugdzorg.

- + In de gemeente Nunspeet krijgen kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.
- + De ChristenUnie wil adequate ondersteuning voor leerlingen die uit dreigen te vallen.
- + De gemeente Nunspeet versterkt waar mogelijk de samenwerking met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs primair- en voorgezet onderwijs.
- + Het speciaal onderwijs en voorgezet speciaal onderwijs moeten sterk vertegenwoordigd blijven in Nunspeet, bij voorkeur in verbinding met het reguliere onderwijs. Binnen het basisonderwijs bij voorkeur in de IKC's en binnen het voortgezet onderwijs door middel van het Juniorcollege dat geïntegreerd wordt in Nuborgh College Veluvine.
- + Het Juniorcollege wordt zo spoedig mogelijk in of naast het Nuborgh College Veluvine gevestigd. Dat is in het belang van leerlingen.
- + De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het beroepsonderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op de korte en langere termijn.
- + Scholen worden bij voorkeur gevestigd in de verschillende wijken in Nunspeet, zodat kinderen en ouders niet ver hoeven te reizen voor passend onderwijs dichtbij.

# 5 Duurzaamheid Energie, klimaat en milieu

## Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij hebben de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. De ChristenUnie zet daarom in op een snelle en volledige energietransitie binnen één generatie. Een schone en circulaire economie levert veel op: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin een belangrijke taak.

Wij willen zo snel mogelijk af van fossiele brandstoffen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, bebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Materialen die de Schepper ons geeft, willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in Nederland. Wij staan open voor innovatieve oplossingen, zoals het gebruik van compostering voor opwarming van water en huizen.

## 5.1 Klimaatbeleid

De klimaatraadpleging laat zien dat ongeveer 25% van de Nederlanders een zeer uitgesproken mening heeft over klimaatbeleid, of sterk voor of sterk tegen. De grote middengroep beseft dat klimaatbeleid noodzakelijk is. Zij willen nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, zoals zonnepanelen, en zij moeten kunnen meeprofiteren van de voordelen. Vier voorwaarden zijn erg belangrijk om ervoor te zorgen dat de brede middengroep van ongeveer 75% van de Nederlanders ambitieuzer klimaatbeleid steunt:

1. Klimaatmaatregelen die de persoonlijke levenssfeer van burgers direct raken zijn pas acceptabel als andere maatregelen zichtbaar maximaal zijn toegepast en de overheid een streng beleid voert tegen grote vervuilende sectoren.
2. Bescherm lage inkomens en voorkom dat de kloof tussen arm en rijk groter wordt.
3. De vervuiler moet betalen.
4. De baten van een maatregel moeten hoger zijn dan de kosten en er mag geen beter alternatief zijn.

Deze uitgangspunten vindt de ChristenUnie ook voor Nunspeet belangrijk om te hanteren.

## 5.2 Energie coöperaties en lokale initiatieven

Energiecoöperaties brengen de energietransitie dichterbij de burger. Daarom juichen wij lokale initiatieven toe. Dit draagt bij aan bewustwording en heeft een positieve invloed op de inzet van inwoners om energieverbruik te verminderen en zoveel mogelijke zelf op te wekken. De ChristenUnie wil dat het gemeentebestuur deze coöperaties praktisch en financieel ondersteunt. Dit geldt ook voor projecten voor kleinere maatregelen thuis, zoals isolatie.

### Samenwerking Gemeente Nunspeet en Nunspeet Energie

Nunspeet Energie is een maatschappelijke partnerorganisatie van de gemeente bij de realisatie van de energietransitie. De ChristenUnie is er een voorstander dat de gemeente Nunspeet een duurzaam

samenwerkingsverband aangaat met Nunspeet Energie waardoor een grotere bijdrage geleverd kan worden aan de energietransitie

### **Samenwerking Veluwe Duurzaam en Nunspeet energie**

Verduurzamen (isoleren, andere warmtesystemen) van de gebouwde omgeving is voor gebouweigenaren (huizenbezitters, maatschappelijke instellingen en ondernemers) erg complex. Zij hebben daarom grote behoefte aan een onafhankelijke en niet commerciële helpdesk (energieloket) waar ze terecht kunnen met vragen en dilemma's. In onze regio hebben de gemeenten dit voor een deel uitbesteed aan het bureau Veluwe Duurzaam. De ChristenUnie is er een groot voorstander van dat de samenwerking tussen Veluwe Duurzaam en de regionale Energiecoöperaties wordt versterkt.

De ChristenUnie is er een voorstander van om natuur inclusief bouwen op te nemen in het ruimtelijk beleid. Goed voor de biodiversiteit en voor het leefgenot.

## **5.3 Energiecoaches**

De ChristenUnie is voor een goede begeleiding van inwoners bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning. Daarbij kunnen inwoners gebruik maken van diverse mogelijkheden van het duurzaamheidsloket dat hen van begin tot eind ondersteunt in hun klantreis. Denk aan een ondersteuning van de helpdesk, energiecoaches en energieadviseurs.

- ⊕ Deze energiecoaches en energie adviseurs houden ook spreekuur in de WOC' s (wijkontmoetingscentra) en dorpshuizen in de kernen.

### **Afscheid nemen van aardgas**

Bij nieuwbouw is aardgas-loos bouwen inmiddels de norm. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente Nunspeet speelt hier lokaal op in door te zorgen voor passende plannen.

- ⊕ Een inwoner van Nunspeet dient zo veel mogelijk op 1 plek terecht kunnen voor zowel technische als financiële arrangementen om zijn woning aan te passen.
- ⊕ De ChristenUnie ziet de rol van de gemeente in het faciliteren van duurzaamheidsfondsen en duurzaamheidsleningen.
- ⊕ Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald.
- ⊕ Voorkom energiearmoede: Waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, investeren we direct in isolatie zodat de energierekening omlaaggaat.
- ⊕ Zon op dak en laadpalen in Bouwbesluit: Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw.

### **Meer duurzame energiebronnen**

De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energieprojecten om te gaan. Daarom zijn we kritisch als het gaat om zonne-parken op het land. De eerste winst is te behalen door het plaatsen van zonnepanelen op daken van gebouwen en gebouwencomplexen in Nunspeet, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen, maar ook corporatiebezit en Verenigingen van eigenaars.



- ⊕ De gemeente Nunspeet zoekt naar participatie van energiecoöperaties, zodat bewoners met elkaar kunnen investeren in zonne-energie.
- ⊕ Zonnepanelen worden als eerste maximaal op daken en gevels in gemeente Nunspeet aangebracht. De gemeente geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.
- ⊕ Voor grootschalige duurzame energiebronnen hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:
  - Actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden
  - Zorgvuldige natuur inclusieve integratie in het landschap
  - De principes van de Gedragscode Zon op Land
- ⊕ Nunspeet ligt in het Natura 2000 gebied de Veluwe. In natura 2000 gebieden worden geen windmolens geplaatst.

## 5.4 Natuur

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente gaat bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

- ⊕ Bij de inrichting van de openbare ruimte in Nunspeet wordt rekening gehouden met (historische) landschappelijke elementen.
- ⊕ De ChristenUnie vindt een goede balans tussen natuurbescherming en recreatie belangrijk. We vinden cruciaal dat inwoners op tijd en goed betrokken worden bij keuzes.

## 5.5 Biodiversiteit

De biodiversiteit (soortenrijkdom) neemt schrikbarend af. Doel is om de biodiversiteit en natuurrijkdom te versterken. Dit doen we in Nunspeet door:

- ⊕ Vergroening van de bebouwde kom (met gebruikmaking van inheemse soorten),
- ⊕ Natuurvriendelijke maatregelen bij plagen,
- ⊕ Gemeentegrond alleen te verpachten onder strikte duurzaamheidsvoorwaarden gericht op behoud of versterking van de biodiversiteit.

## 5.6 Toekomstbestendig waterbeheer

De ChristenUnie wil een plan waarin de gemeente en het waterschap het watersysteem als één systeem beschouwt, los van de verschillende verantwoordelijkheden. Waterschappen kunnen meer 'binnendorpelijk' investeren dan ze tot nu toe doen. Vervolgens kan met dit plan de samenwerking worden gezocht met de provincie en het deltaprogramma, om de noodzakelijke financiering van de projecten rond te krijgen.

- ⊕ Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met het duurzaamheidsloket, de tuincentra etc.
- ⊕ Er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en gebruik van regenwater: afkoppeling van regenwater op het riool.
- ⊕ De komende raadsperiode zetten we in op de aanpak van achterstallig rioolonderhoud.
- ⊕ De gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld.

- ⊕ Voor inwoners is de stimuleringsregeling beschikbaar om tuinen te vergroenen en regenwater af te koppelen. De regeling blijft ook de komende jaren beschikbaar.

## 5.7 Inzameling herbruikbare grondstoffen

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn (landelijke verplichting). In afval zitten waardevolle grondstoffen die een mooie basis vormen voor nieuwe producten. De ChristenUnie ziet afval als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt (ingezameld bij de bron), kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik.

- ⊕ In Nunspeet kennen we geen afval meer, alleen maar grondstoffen. Er dient dan dus ruimte te zijn voor het inzamelen van goederen voor kringloop- en reparatiedoeleinden.
- ⊕ Afval scheiden is de norm.
- ⊕ De gemeente Nunspeet stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk.
- ⊕ Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil.

## 5.8 Duurzame woningen en gebouwen

- ⊕ De Gemeente Nunspeet zet in op natuur inclusief bouwen.
- ⊕ De gemeente ondersteunt zowel huiseigenaren als huurders in gemeente Nunspeet bij het verduurzamen van hun woning.

## 5.9 Gemeente geeft goede voorbeeld

Als het gaat om duurzaamheid geeft de gemeente Nunspeet het goede voorbeeld door:

- ⊕ Gemeentelijke investeringen in duurzaamheid.
- ⊕ Het besparen van energie door de openbare verlichting van Ledlampen te voorzien.
- ⊕ Certificering voor de CO2-Prestatieladder op niveau 3 om inzicht te krijgen in waar binnen de organisatie de meeste CO2-reductie valt te behalen. Daarmee zijn we een voorbeeld voor andere gemeenten, bedrijven en burgers.
- ⊕ Een zuinig en schoon wagenpark.
- ⊕ In alle relevante beleidsstukken en bouwvoornemens duurzaamheid op te nemen.

## 6 Meedoen naar vermogen

### Waar staat de ChristenUnie voor?

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen en waar contacten met anderen tot stand komen.

Veel mensen hebben de afgelopen periode een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het Rijk. Mensen met een eigen zaak of ZZP'ers. Het is belangrijk dat zij hun beroep weer op kunnen pakken en uit hun bedrijf weer een inkomen kunnen halen.

Het is goed dat we veel regelingen hebben om deel te blijven nemen aan de samenleving, en om een fatsoenlijk inkomen te hebben. Er zijn daarnaast te veel mensen die ondanks een baan dichtbij of onder de armoedegrens leven. Ook het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede. Dit willen we niet laten gebeuren.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Nunspeet aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

De ChristenUnie zet zich in voor positief bijstandsbeleid gebaseerd op respect voor mensen waarin zij niet gezien worden als een kostenpost. De gemeente is daarin een betrouwbare partner die met vertrouwen in mensen, uitgaat van mogelijkheden van inwoners en daarin niet de regels leidend laat zijn. We staan open voor eventuele experimenten die uitgaan van vertrouwen.

### 6.1 Aan het werk

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP'er.

Binnen de zorg, logistiek, en de bouw volgen de technologische ontwikkelingen elkaar snel op. Nieuwe beroepen komen op en mensen die al lang in een bedrijf werken, zullen vaker moeten worden bij- of omschoold. Voor de een is dat vanzelfsprekend, voor de andere persoon is dat lastig. Vooral jongeren zijn daarin kwetsbaar.

- + De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte als de middellange termijn.
- + De gemeente Nunspeet stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in, en maakt bedrijven hier enthousiast voor, ook door ze te ontzorgen.

Mensen met een beperking verdienen aandacht en begeleiding op de werkvloer door een coach of een collega die kennis heeft van de uitdagingen die ze dagelijks ervaren.

Voor de ChristenUnie zijn de volgende punten van belang:

- + De gemeente neemt, in samenwerking met het bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen.
- + De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken.

- + De ChristenUnie wil dat er aparte aandacht is voor re-integratie van 55-plussers omdat deze groep een andere aanpak vraagt. Ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden, worden beloond.
- + De gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-) werk te krijgen.
- + De gemeente zorgt ervoor dat er een goed vindbare plek is waar jongeren, werkzoekenden, mensen met een beperking, nieuwkomers en werkgevers tot een optimale match kunnen komen.

### **Nieuwkomers en arbeidsmigranten**

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

- + Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen. Binnen de nieuwe inburgeringswet zijn hiervoor voldoende mogelijkheden.
- + De gemeente Nunspeet zorgt ervoor dat er een goede verbinding is tussen de nieuwe inburgeringswet en de ondersteuning bij en bemiddeling naar werk.

Ook in onze gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Zij zijn voor onze lokale economie belangrijk, maar vormen een kwetsbare doelgroep. Regelmatig hebben zij te maken met uitbuiting, mensenhandel, slechte woonomstandigheden en door de taalbarrière is het moeilijk deel uit te maken van onze Nunspeetse samenleving.

De ChristenUnie is voorstander van lokaal beleid dat bijdraagt aan integratie en dat het risico op uitbuiting, dakloosheid en overlast beperkt.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Nederland verblijven, zich inschrijven in het BRP (basisregistratie personen en persoonsgegevens). Hiermee krijgen zij dezelfde rechten en plichten als elke Nederlander. In Nunspeet spreken we af dat de werkgevers en uitzendbureaus hun werknemers hierop wijzen.

- + In onze gemeentelijke wetgeving (APV) komen regels over o.a. de exploitatievergunning en andere regels (overlast, het aantal personen per woning, enz.) rond het huisvesten van arbeidsmigranten.
- + In Nunspeet controleert de gemeente regelmatig huisvesting en arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten. Ook om mensenhandel op het spoor te komen.

## **6.2 Armoede en preventie**

Ook in Nunspeet groeien te veel kinderen en jongeren in armoede op. Te veel mensen leven in armoede. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

- + Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering.
- + Minimaregelingen zijn bedoeld om mensen te helpen. Nu is het een wirwar van regels die veel administratieve rompslomp veroorzaakt. De gemeente Nunspeet zorgt voor eenvoudige regelingen die makkelijk te begrijpen zijn voor alle inwoners. Zij neemt het initiatief om aan het begin van een kalender jaar gezinnen die gebruik maken van minimaregelingen proactief te benaderen.
- + Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de wijken.

- + Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima in Nunspeet mee kunnen doen en profiteren van een lagere energierekening.
- + De gemeente Nunspeet kijkt kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.
- + We gaan altijd uit van vertrouwen en de gemeente biedt hulp bij het herstellen van een fout of bij het organiseren van een betalingsregeling. Dit geldt voor alle gemeentelijke afdelingen. Het belangrijk dat altijd rekening wordt gehouden met de beslagvrije voet.
- + Bij het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen wordt maatwerk geleverd. Er wordt niet alleen gekeken naar het inkomen, maar naar het totaalplaatje.
- + Inwoners komen nu in aanmerking voor de minimaregelingen wanneer zij tot 120% van de bijstandsuitkering verdienen. Dit wordt verhoogd naar 130%.

### **Schulden**

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, vindt de ChristenUnie dat de gemeente toegankelijke en passende schuldhelpverlening moet bieden.

# 7 Gedegen financieel beleid

## Waar staat de ChristenUnie voor

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare en goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Structurele uitgaven, zoals voor wegen en onderwijshuisvesting, moeten kunnen worden betaald uit structurele inkomsten. Alle burgers betalen mee, hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb). Uiteraard is er voor mensen met weinig financiële draagkracht maatwerk mogelijk.

In de afgelopen jaren is het takenpakket van alle gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

## 7.1 Financiën

Het begint allemaal met het inzichtelijk maken in de begroting en jaarrekening welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen moeten de posten die te maken hebben met de nood van individuele burgers, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen worden ontzien. De nieuwe voorschriften voor begroting en jaarrekening zijn gericht op transparantie en betere vergelijkbaarheid met andere gemeenten. De gemeente koopt duurzaam en circulair in. Keuzes en resultaten zijn meetbaar. De gemeente als ambtelijke organisatie moet blijven werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. Rekenkameronderzoeken kunnen daarbij behulpzaam zijn, mits ze gericht worden ingezet en geen (politiek) doel op zich worden.

Als het gaat om de gemeentelijke financiën zijn dit voor ons belangrijke punten:

- + Handhaving van een zodanige financiële situatie dat de positie van de gemeente Nunspeet niet in gevaar komt.
- + Handhaving van een ruimhartig vrijstellingenbeleid waar gemeentelijke heffingen een te grote last vormen, bijvoorbeeld bij mensen met een minimum inkomen.
- + De afgelopen periode kenmerkte zich door grote financiële tekorten (o.a. op jeugdzorg). Wij blijven er, zo nodig via de VNG, bij de Rijksoverheid op aandringen om gemeenten een passende vergoeding te geven voor de taken die moeten worden uitgevoerd.
- + De gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn transparant en meetbaar.
- + Misbruik van voorzieningen wordt maximaal voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig. Tegelijk verlangen we van onze gemeente dat deze naast mensen staat, uitgaat van vertrouwen en maatwerk levert.
- + Spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle investeringen.

- ⊕ Bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven zullen met structurele middelen begroot te worden en dus niet met incidentele meevallers.
- ⊕ Zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen.
- ⊕ De lokale belastingdruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie. Alleen wanneer de solidariteit met kwetsbare burgers in het geding komt, is een meer dan trendmatige verhoging bespreekbaar.
- ⊕ De dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend.
- ⊕ Bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen wordt gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om zo mogelijk tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.
- ⊕ Als gemeente kritisch zijn op:
  - Bekostigen van 'prestigeprojecten'
  - Subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd
  - De inhuur van externe projectmanagers, adviesbureaus e.d.



# 8 Bloeiende Economie

## Waar staat de ChristenUnie voor

Bedrijven en ondernemers zijn voor Nunspeet onmisbaar. Ze zijn van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties.

## 8.1 Duurzame werkgelegenheid

### Ondernemers

Als ChristenUnie Nunspeet willen we opkomen voor onze ondernemers en zzp'ers.

Belangrijke punten voor ons zijn daarbij:

- + De gemeente Nunspeet stelt zich op als partner voor ondernemers.
- + De gemeente schept goede voorwaarden, en stimuleert lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap.
- + Bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betreft de gemeente ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.
- + Sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop.
- + Voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Dit loket sluit aan bij het provinciale loket.
- + Gemeentelijke inkoop doen we in Nunspeet zoveel mogelijk lokaal of regionaal. (MKB vriendelijk aanbesteden).
- + De gemeente Nunspeet ondersteunt starters en doorgroeiers. Het is belangrijk dat de lokale overheid starters op de arbeidsmarkt ondersteunt met goede werkplekken, waar afstemming, kruisbestuiving en ondersteuning kan plaatsvinden.
- + Nunspeet zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente, de provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid.
- + ZZP'ers in Nunspeet worden gefaciliteerd door een gemeentelijk aanspreekpunt en flexplekken in publieke ruimten te organiseren.

## 8.2 Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Nunspeet moeten een visitekaartje van de gemeente zijn. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners werken.

- + In overleg met het bedrijfsleven gaan we leegstand voorkomen. In Nunspeet zetten we op tijd in op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. Leegstand trekt criminaliteit aan.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente Nunspeet samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie. Maak samen duidelijke doelen voor energiebesparing.

## 8.3 Werken en rusten

Werken is belangrijk. Rusten net zo. Een collectieve rustdag komt de samenleving ten goede. Vanuit onze christelijke levensovertuiging is de zondag daarvoor de aangewezen dag.

- + De ChristenUnie is tegen de zondagsopenstelling van winkels. Die gaat ten koste van een gezamenlijk rustmoment. Zondag blijft in Nunspeet een dag van rust.

## 8.4 Recreatie en toerisme

Samen met recreatie- en toeristische ondernemers blijft de gemeente recreatie en toerisme stimuleren en verbeteren. Het is van belang dat er balans blijft tussen wonen, natuur en recreatie. Dit wordt uitgevoerd binnen Veluwe op 1.

- + Naast de ontsluiting van onze toeristische trekpleisters gaan we inzetten op een optimale ontsluiting van fiets- en loopverbindingen, voor zowel recreatie als het woon-werk verkeer.
- + Inzet op gebiedspromotie (stad, dorp of gebied), samen met inwoners en lokale ondernemers.
- + Het is eenvoudig om evenementen te organiseren in Nunspeet, de aanvragen worden snel en soepel verwerkt door de gemeente.
- + Om Nunspeet te promoten is het een optie om b.v. kunstwerken te plaatsen langs de snelweg.
- + Het Zandenbos wordt een buiten experience gebied met bijv. een boomtoppenfietspad. Daarbij wordt ingezet op recreatie gericht op natuurbeleving.

## 8.5 Bloeiende winkelgebieden

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van de kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden.

- + De gemeente Nunspeet werkt aan het creëren van een gezellig en sfeervol centrum met een uitnodigende uitstraling zodat het winkelend publiek daar graag en vaak komt. De verlichting, bewegwijzering zijn optimaal en passend bij het straatbeeld.
- + Door een (gezamenlijke) aanpak van winkelcriminaliteit en een goed winkellocatiebeleid wordt de positie van (kleine) winkeliers verbeterd.
- + Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht hierbij.
- + In onze kleine kernen zetten we in op het behoud van functies. Kleine winkelcentra zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid en sociale contacten. We gaan hier creatief mee om, bijvoorbeeld door het combineren van functies.

## 8.6 Waardering van voedsel

Het is belangrijk om te weten waar ons eten vandaan komt. De lokale overheid kan een andere eetcultuur bevorderen door bij te dragen aan meer lokale, biologische en gezondere producten en voedselketens.

Initiatieven zoals volkstuinjes zijn daarom een goed idee. Het verlevendigt onze gemeente en brengt onze voedselproductie dichterbij huis.

- + Regionale voedselmarkten. We stimuleren het oprichten van regionale voedselmarkten, met gebiedscoöperaties die het voedsel rechtstreeks van boeren naar inwoners brengen.
- + De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met boeren, voedselproducenten en de (super)markt gaat inzetten op het promoten van het eten van lokale producten.
- + De gemeente Nunspeet geeft aan welke gronden er geschikt zijn om (tijdelijk) een moestuin te beginnen.
- + De gemeente Nunspeet faciliteert de mogelijkheid voor lokale voedselproducenten om hun producten te verkopen op de (week)markten in Nunspeet
- + Voedselverspilling gaan we tegen.
- + De gemeente Nunspeet geeft het goede voorbeeld als het gaat om: 100% duurzaam en zo lokaal mogelijk.

## 8.7 Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Bij het opstellen van een visie op het buitengebied wil de ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector.

# 9 Kunst, cultuur en sport

## Waar staat de ChristenUnie voor?

Kunst en cultuur verrijken het leven en de samenleving. Wij mensen vormen het beeld van God als creatieve Schepper.

Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden. Kunst bepaalt ons ook bij de manier waarop wij als mensen het beeld zijn van God als creatieve Schepper.

Kunst is ook voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten.

## 9.1 Kunst en cultuur

### Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners van Nunspeet is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers.

Bibliotheekvoorzieningen staan, mede door veel bezuinigingen, meer en meer onder druk. De ChristenUnie wil sluiting van buurt-/dorpsvestigingen zoveel mogelijk voorkomen. Multifunctioneel, innovatief en duurzaam denken is de oplossing. Huisvestingskosten kunnen naar beneden door een bibliotheek in een ander gemeentelijk gebouw te huisvesten (bijvoorbeeld een buurt- of dorpshuis, een school of integraal kindcentrum).

- + Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; Om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen, etc., te vinden en te versterken.
- + In de subsidie voor de bibliotheek wordt rekening gehouden met toegenomen kosten door extra taken. De bibliotheek heeft een brede opdracht ook in relatie tot het voorkomen van laaggelettertheid.
- + Elke kern in de gemeente Nunspeet heeft een bloeiende culturele accommodatie, de gemeente zoekt naar oplossingen om dit te realiseren.
- + Bestaande musea worden ondersteund.
- + De ChristenUnie wil de exploitaties van culturele accommodaties in Nunspeet gunstig beïnvloeden door in te zetten op lagere energielasten. Dit door het verduurzamen van de gebouwen en lichtinstallaties. Bij nieuwe aanbestedingen/bouwplannen willen we dit nadrukkelijk betrekken en bij groot onderhoud hierover advies inwinnen.

## 9.2 Sport

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Nunspeet. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen die dat wil, zal een vorm van sport beschikbaar zijn.

### Waar staat de ChristenUnie voor?

Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben. De ChristenUnie Nunspeet zet zich in voor een toegankelijke sportwereld. Iedereen is welkom!

Sport breng ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun, zeker nu deze door de coronacrisis grote klappen hebben gehad.

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren om doelen te stellen en samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen, in het bijzonder voor de jeugd, zonder fysieke drempels. Het is van groot belang dat alle kinderen kunnen sporten. Ook de kinderen uit een gezin met een kleinere portemonnee.

Samen met sportverenigingen willen wij onderstaande punten realiseren:

- ⊕ Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil de ChristenUnie Nunspeet dat er plaats komt voor zoveel mogelijk openbare beweegplekken en -routes in de openbare ruimte. Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- ⊕ Een gezonde leefstijl met voldoende beweging draagt ook voor ouderen bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact. Voor alle ouderen in onze gemeente ontwikkelt de gemeente laagdrempelige sport- en beweegprojecten.
- ⊕ Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- ⊕ De gemeente Nunspeet ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, het Jeugdsportfonds weet te vinden;
- ⊕ Overmatig alcoholgebruik en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. De ChristenUnie pleit daarom voor een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen.
- ⊕ Elk kind in Nunspeet kan sporten, waar vanuit het gezin geen financiële mogelijkheden zijn, worden contributies door de gemeente aan sportverenigingen vergoed.
- ⊕ In elke kern een hybride of kunstgrasveld, zodat het hele jaar gesport kan worden.

# 10 Veiligheid

## Waar staat de ChristenUnie voor

Het is belangrijk dat onze inwoners zich veilig voelen in hun eigen huis en hun eigen straat. Een veilige samenleving heeft alles te maken met welzijn. Daarom moet de aanpak van onveiligheid effectief zijn. Hard waar het moet en zacht waar het kan, maar altijd met hart voor de betrokkenen.

## 10.1 een veilige samenleving

Inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waarin jongeren veilig naar school gaan en ruimte hebben om te spelen. Waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen en waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief zijn en nog voluit van het leven genieten.

Partners in preventie en aanpak zijn behalve gemeente en politie onder andere: welzijnswerk, jeugdzorg, onderwijs, verslavingszorg en gezondheidszorg. Regelmatig overleg en samenwerking tussen deze organisaties is noodzakelijk.

Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schone en nette buurt zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een buurt of straat er verwaarloosd uitziet. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Nunspeet er netjes en verzorgd uitziet.

Als het gaat om veiligheid staat de ChristenUnie voor:

- + Een vinger aan de pols houden bij beleid en kosten van de veiligheidsregio's.
- + Inwoners worden (eventueel per wijk) betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten.
- + De burgemeester zorgt voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.
- + Kosten voor vandalisme worden verhaald op de daders.
- + Beperkt (proportioneel) toepassen van cameratoezicht en dit inbedden in goede privacy afspraken, ook een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie met betrekking tot dit onderwerp.
- + Het betrekken van inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps.

## 10.2 Jongerenplekken

Een veilige samenleving heeft ook baat bij veilige ontmoetingsplekken voor jongeren. Nunspeet heeft een prachtig speelruimtebeleid, maar niet voor de 12+ groep.

De ChristenUnie zet in op:

- + We willen overlast voorkomen door perspectief te bieden
- + Goede plekken voor de 12+ jeugd in de buitenruimte.
- + Een binnenruimte waar deze jongeren welkom zijn en zich kunnen ontwikkelen (een voorbeeld is het Talenhouse in Harderwijk).

- ⊕ Bij hinderlijk 'overlast gevend' gedrag van jongeren passen we het principe van hoor en wederhoor toe. We luisteren niet alleen naar de klagers, maar ook naar de overlastgevers.

## 10.3 Brandweer

We hebben veel waardering voor de vrijwillige brandweer in Nunspeet. Wij willen dat de gemeente zich sterk blijft maken voor het behoud van een goed uitgerust vrijwilligerskorps in Nunspeet.

De ChristenUnie wil:

- ⊕ Voldoende aandacht voor de veiligheid in Nunspeet, waarbij het gemeentebestuur een stevige vinger in de pap heeft bij het veiligheidsbeleid van de Veiligheidsregio Noord en Oost-Gelderland.
- ⊕ Een blijvende inzet van een voldoende sterk en geoefend brandweerkorps, waarbij de gemeente steun geeft aan de plaatselijke vrijwillige brandweer, ook in het regionale samenwerkingsverband.
- ⊕ Dat de brandweer goed is toegerust voor het door klimaatverandering toenemende risico op natuurbranden.

## 10.4 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Het is niet de bedoeling dat inwoners door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijtraken.

De ChristenUnie wil vooral inzetten op preventief handelen vanuit de gemeente Nunspeet. Daarnaast willen we de aanwezigheid van coffeeshops en het gebruik van drugs actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen.

De ChristenUnie wil:

- ⊕ Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit. De ChristenUnie wil dat Nunspeet zich in de regio/provincie sterk maakt voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.
- ⊕ De ChristenUnie is voor extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.
- ⊕ De gemeente Nunspeet zet zich samen met maatschappelijke partners in voor de preventie van alcohol- en middelengebruik. Niet alleen richting de jeugd, maar ook in de richting van ouders/volwassenen.

## 10.5 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer. Hiervoor vragen we in Nunspeet om een stevig plan van aanpak.

Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Nunspeet. Voor slachtoffers van huiselijk geweld dient er passende, hulp en/of een veilige opvang te zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder een dak geboden kan worden.

- ⊕ Consultatiebureaus (CJG/JGZ) bieden begeleiding in het omgaan met huilgedrag van baby's.



- ⊕ De ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.
- ⊕ Ouderenmishandeling krijgt de komende periode meer aandacht. Hiervoor overlegt de gemeente met mantelzorg- en ouderenorganisaties.

# 11 Mobiliteit

## Waar staat de ChristenUnie voor?

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de financiële houdbaarheid van het huidige openbaar vervoer, de opkomst van elektrische vervoermiddelen (fiets en auto) en het nog steeds groeiende aantal auto's op de weg. Mobiliteit mag steeds minder negatieve impact hebben op de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid.

De ChristenUnie kiest voor verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten. De lokale overheid heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het Rijk) om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau.

## 11.1 Fietsen

Fietsen is gezond, goedkoop en vrijwel niet milieubelastend. Er rijden in onze gemeente veel fietsers rond. Kinderen onder de zestien zijn aangewezen op de fiets. Dat is goed merkbaar op de routes naar de scholen. De fiets wordt ook volop gebruikt voor woon-werkverkeer over kortere afstanden en voor recreatieve tochtjes door inwoners en toeristen. De opmars van de elektrische fiets zorgt voor nog meer tweewielers op de weg. Dat vraagt in de visie van de ChristenUnie meer dan ooit om specifiek fietsbeleid. Samen met inwoners en betrokken partijen willen wij ons hard maken voor:

- + Een lokale fietsagenda, vanwege het toenemende belang van het (elektrische) fietsverkeer. Belangrijke thema's in deze agenda zijn: veiligheid, parkeren, fiets delen en elektrisch fietsen.
- + In de fietsagenda komt aandacht voor het verbreden van fietspaden, zodat het fietsende woon-werkverkeer gefaciliteerd wordt. Ook wordt er gezorgd voor veilige fietsroutes naar scholen.
- + Het bevorderen van oplaadpunten voor recreatieve fietsers.
- + Rekening houden met het groeiende aantal fietsers. Bij nieuwbouw en herstructurering wordt uitgegaan van 'omgekeerd ontwerpen'. Dat houdt in dat voetgangers en fietsers leidend zijn en de auto-ontsluiting volgt.
- + Er moeten voldoende en kwalitatief goede fietsparkeermogelijkheden zijn bij publiek aantrekkende voorzieningen.
- + De inrichting van bestaande fietsroutes wordt kritisch bekeken. Er wordt met name gelet op bewijzing, markering, onderhoud en openbare verlichting.
- + De gemeente Nunspeet betreft de Fietsersbond bij de ontwikkeling van een fietsplan en bij de beoordeling van bestaande fietsroutes.
- + Op centrale plaatsen in de dorpen, bij het NS-station en bushaltes en bij attracties en bezienswaardigheden worden overdekte fietsenstallingen gerealiseerd. Op drukke locaties zijn dat bewaakte fietsenstallingen.
- + De ChristenUnie wil een experiment met deelfietsen

## 11.2 Voetgangers

Voetgangers worden in het verkeer steeds kwetsbaarder. Het autoverkeer wordt intensiever en fietsers worden sneller. Daarmee wordt het verkeer voor voetgangers gevaarlijker. Met name

senioren voelen zich hierdoor steeds minder veilig in het verkeer. Ook voor blinden en slechtzienden is het van groot belang dat ze veilig over straat kunnen. Samen maken wij ons sterk voor:

- + Voor senioren en andere mensen die minder mobiel zijn worden de looproutes naar het centrum en de wijkwinkelcentra, belangrijke ontmoetingsplekken en (zorg)voorzieningen zoveel mogelijk aangepast naar hun behoeften.
- + Barrières voor voetgangers dienen te verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daarnaartoe.
- + Binnen de bebouwde kom is op doorstromingswegen steeds sprake van een trottoir en voldoende veilige oversteekplaatsen.
- + De trottoirs worden regelmatig gecontroleerd op veiligheid en toegankelijkheid voor blinden en slechtzienden. Daarbij wordt bijvoorbeeld gelet op losliggende stenen en oneffenheden door boomwortels.

### 11.3 Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer is voor veel mensen een belangrijke voorziening. In de meeste gevallen heeft de gemeente daar echter geen zeggenschap over. Toch zijn er nogal wat mogelijkheden om invloed uit te oefenen. In de visie van de ChristenUnie moet de gemeente de belangen van de inwoners onder de aandacht brengen bij overheden die primair verantwoordelijk zijn voor het openbaar vervoer. Een actieve opstelling bij het opstellen van het provinciaal plan om het openbaar vervoer te herstructureren is nodig. Naast het openbaar vervoer speelt ook het parkeerbeleid een belangrijke rol bij de bereikbaarheid van onze kernen.

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

- + Het openbaar vervoer wordt gepromoot, bijvoorbeeld door informatie op plattegronden, in gidsen en op de website van de gemeente.
- + De goede bereikbaarheid van openbare voorzieningen, zoals onderwijs- en zorginstellingen wordt bevorderd.
- + De veiligheid in het openbaar vervoer en bij haltes en stations heeft veel prioriteit.
- + Bij OV-opstappunten zijn voldoende parkeerplaatsen en bewaakte fietsenstallingen.
- + Alle kernen zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer.
- + Er komen meer fietsparkeervoorzieningen in en rond het dorpscentrum van Nunspeet.

### 11.4 Verkeersveiligheid

Voor alle weggebruikers is verkeersveiligheid een belangrijk thema. Naast de bijzondere aandacht voor fietsers en voetgangers, zetten wij ons samen met alle weggebruikers in voor veiligheid onderweg:

- + Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- + Tijdige en goede communicatie rondom wegwerkzaamheden en duidelijke veilige alternatieve routes.
- + Paaltjes op fietspaden veroorzaken veel ongelukken. Waar de verkeersveiligheid in het geding is, worden deze paaltjes verwijderd.
- + De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen.

- ⊕ Inwoners krijgen de mogelijkheid de eigen auto op te laden via een kabel over de stoep mits voldoende voorzorgsmaatregelen zijn genomen (voorkomen van valgevaar passanten).
- ⊕ In nieuwbouwwijken zetten we in op lantaarnpalen met een laadpaalfunctie.
- ⊕ De gemeente Nunspeet werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op scholen en bij instellingen.

## 11.5 Parkeren

- ⊕ Parkeren blijft in Nunspeet gratis
- ⊕ Bestaande parkeerterreinen worden, waar dit ruimtelijk inpasbaar is, voorzien van daken met zonnepanelen om zo bij te dragen aan de klimaatopgave.
- ⊕ De gemeente draagt er zorg voor dat er genoeg parkeerplekken zijn om het centrum aantrekkelijk en toegankelijk te maken voor inwoners en bezoekers.
- ⊕ Er komen ook op publieke parkeerterreinen meer laadpunten voor elektrische auto's